

Степен блатар *Circus macrourus*

Описание на вида

Миграционното му поведение е подобно на ливадния блатар. Един от видовете, който в много случаи е регистриран да прелита на най-малка височина – 1-5 метра.

Степен на проученост, обзор на наличната информация и принос на проекта

В България миграцията е целенасочено проучвана след 1977 г. (Laine, 1978). Пролетният прелет е през март и април, а есенният е от последната десетдневка на август до края на октомври с максимум около 20 август (Симеонов и др., 1990). По-добре е проучена есенната му миграция. В периода 1979 до 2003 г. (с изключение на 1994, 1995, 1997 и 2000 г.) есенната миграция на вида е проучена в района на Атанасовското езеро, като за 24-годишния период са регистрирани числености от 0 (1982 г.) до 30 (1979 г.) индивида за миграционен сезон (Michev et al., 2011). Според това проучване миграцията на степния блатар започва от средата на август и продължава до края на октомври, като е най-интензивна в средата на септември. При проучване на есенната миграция в района на Котел в Стара планина през 1998 г. са наблюдавани 4 степни блатари за миграционния сезон. Миграция на степни блатари е наблюдавана в района на Балчик през 2003 г. при целенасочено проучване на миграцията, свързано с намерения за развитие на ветропаркове, като за един миграционен сезон са установени да прелитат 5 индивида (НБОИ, 2012). През есента на 2004 г. в рамките на целенасочено проучване на есенната миграция в Източна България, паралелно на 9 наблюдателни точки за целите на Natura 2000, миграция на степни блатари е установена в района на Добруджа при Българево (26 индивида), Горичане (3 инд.), Балчик (36 инд.), Рогачево (10 инд.), в Източна Стара планина – при селата Баня (9 инд.) и Паницово (14 инд.), в района на Созопол при село Равадиново (2 инд.) и в района на село Мадара (1 инд.) (БДЗП, 2005). Най-голям брой мигриращи степни блатари през този миграционен сезон са наблюдавани при Балчик. При това проучване е установено, че през 2004 г. миграцията на степния блатар започва от началото на август и продължава до края на октомври. През 2005 г. при проучването на есенната миграция в Източна България паралелно на 9 наблюдателни точки, степни блатари са установени в района на Добруджа при Горичане (4 инд.), Българево (6 инд.), Топола (8 инд.), Безводица (10 инд.), Кремена (3 инд.), Суворово (1 инд.) и Ефрейтор Бакалово (наблюдателна точка Суха река) (3 инд.), в района на Провадия (3 инд.) и Атанасовско езеро (3 инд.), като най-голям брой прелитащи степни блатари за миграционния сезон са установени в Добруджа – при село Безводица. През 2005 г. есенната миграция на степния блатар започва още в началото на месец август и продължава до края на октомври. В периода от 2006 до 2010 г. започват да се провеждат проучвания на миграцията на птиците във връзка с инвестиционни интереси за изграждане на ветрогенератори, като проучванията са съсредоточени основно в Добруджа. При тези проучвания мигриращи степни блатари са наблюдавани при Каварна, Хаджи Димитър, Селце, Могилище, Бежаново, Шабла, Горичане, Сърнино, Василево, Люляково, Снягово, Добротич, Телериг, Карапелит, Росица, Александрия, Добрин, Станата, Мировци. Най-голям брой мигриращи степни блатари са установени през 2009 г. при село Станата – 24 индивида за миграционния сезон (Герджиков, Илиев, 2010), а през 2006 г. – при Каварна - 17 индивида. В периода 2008 – 2009 г. проучвания на есенната миграция са осъществени и по поречието на река Дунав и Дунавската равнина, като мигриращи степни блатари са установени да прелитат в района на Песчинското блато (в

Сч. Ian Albert Hellings CORON

защитена зона „Комплекс Беленски острови“) - 2 индивида и в района на село Златия (в защитена зона „Златия“) – 1 индивид (НБОИ, 2012).

В Световния справочник на миграционните пътища на грабливите птици като места с миграция на степни блатари, освен Атанасовско езеро, са посочени Котленска планина, нос Емине, курорта Албена, нос Калиакра, Ломовете, Софийската котловина, Радовец, Долното течение на река Арда (Zalles, Bildstein, 2000).

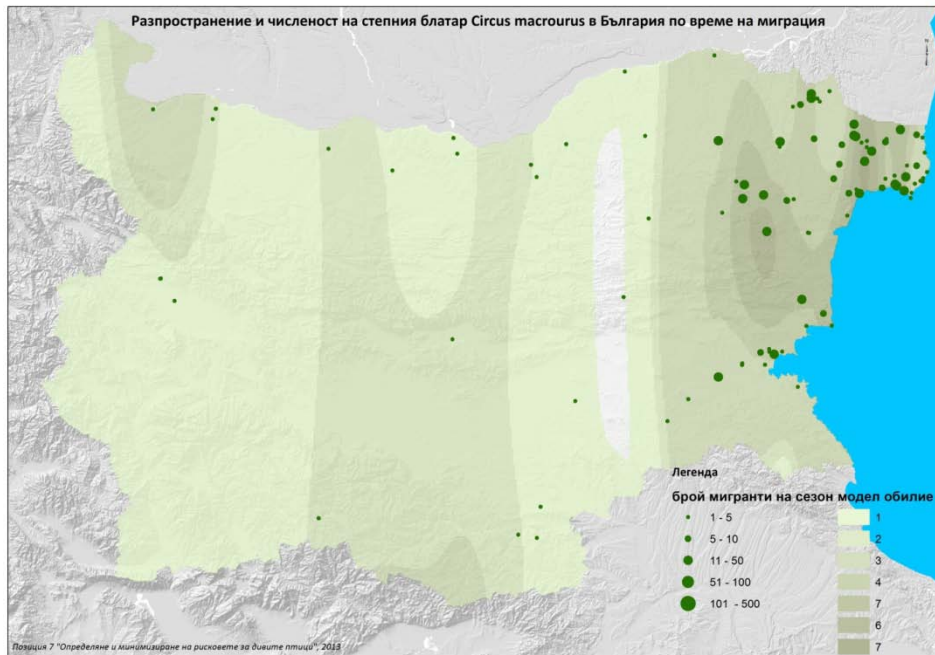
Извън посочените по-горе райони, при случайни наблюдения на птици, степни блатари по време на есенна миграция са наблюдавани в района на Приморска Добруджа – Яйлите, Тюленово, Болата, Свети Никола, Каварна; селата Новоселец и Оброчище; Аладжа манастир, ЗМ Ятата, ЗМ Калимок, като винаги са регистрирани единични птици (НБОИ, 2012).

През пролетта на 2005 г. при паралелните проучвания на пролетната миграция в Добруджа са установени общо голям брой степни блатари: при село Кремена - 30 индивида за миграционния сезон и при Провадия – 25 индивида. През същия сезон е проведено проучване на пролетната миграция по долината на река Места при село Огняново, като там не са регистрирани степни блатари. В периода на интензивни проучвания на миграцията в Добруджа поради засиления инвеститорски интерес за изграждане на ветрогенератори, мигриращи степни блатари са установени при Бежаново, Сърнино, Василево, Люляково, Снягово, Карапелит, Росица, Добрин, Александрия, Хаджи Димитър, Суворово, Станата, Преселка и Добротич. Най-много степни блатари за миграционен сезон са прелетели в района на село Бежаново през 2007 г. – 28., в района на село Василево през пролетта на 2010 г. и Александрия през 2009 г. – по 16 индивида и в района на село Станата през 2010 г. – 14 инд. (Герджиков, Илиев, 2010). По време на проучване на пролетната миграция в Дунавската равнина при село Сливата през 2011 г. е наблюдаван един степен блатар за миграционния сезон.

При случайни наблюдения през пролетния период мигриращи степни блатари са наблюдавани в района на Бургаските езера, на запад в района на Карнобат, в Западни Родопи, Софийското поле (при Беледие хан), Подбалкана по поречието на Тунджа, в района на Търговище, по долината на Ломовете, езерото Сребърна и в Централна и Приморска Добруджа (НБОИ, 2012).

В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ през 2011 г. – 2012 г., бе установено, че степните блатари в Северна България летят на относително широк фронт - през Дунавската равнина между селата Разград и Брестовица, през Лудогорието и Добруджа. Относително по-голям брой индивиди мигрират през източните части на Лудогорието и през Добруджа. В Южна България прелетът е съсредоточен в източната част – между село Александрово и Атанасовско езеро и през Източните Родопи.

По време на проучването на пролетната миграция през 2012 г. бе установено, че в Южна България прелетът на степния блатар е концентриран само в източната част – между Александрово и Ветрен, а в Добруджа е относително най-интензивен в източната част.

Фиг. 50 Разпространение и численост на степния блатар *Circus macrourus* в България по време на миграция на база на наличната информация

Характеристика на миграцията

Численост и фронт на миграцията

Като световно застрашен вид степният блатар е относително малочислен мигрант през България. По време на пролетната миграция 2012 г. са установени да прелитат общо 25 индивида, от които 12 са наблюдавани в Южна България и 13 – в Добруджа. Само в Добруджа при паралелни проучвания в периода 2005 – 2010 г. са наблюдавани между 29 и 77 степни блатари по време на миграция. На база наличната информация може да се направи оценка, че между 80 и 100 птици прелитат над България по време на пролетна миграция.

По време на есенна миграция през България са установени да прелитат поне 112 степни блатара в Източна България (2004 г.), на база паралелно проучване по Черноморското крайбрежие. Паралелните проучвания на миграцията през 2011 и 2012 г. дават нова информация за други райони на страната. На база на наличната информация може да се прецени, че през страната по време на есенна миграция прелитат между 110 и 120 степни блатара.

Фронтът на миграция на степния блатар обхваща по-голямата част от страната (без най-западните части), но видът е съсредоточен основно по Черноморското крайбрежие, както през пролетта, така и през есента.

Интензивност и динамика на прелета

Сезонна динамика

По време на пролетна миграция степният блатар прелита от средата на март до последната десетдневка на май, като най-масов е прелетът в края на март и началото на април. Есенната миграция започва през първата десетдневка на август и продължава до

края на октомври, като най-активен прелет се наблюдава през втората половина на септември. В края на август също се наблюдава активен прелет на степни блатари.

Дневна динамика

Подобно на другите видове блатари, степният лети от рано сутрин (7 ч.) до по-късните части на деня (НБОИ, 2012). По време на есенна миграция в районите на наблюдателните точки по-често са наблюдавани степни блатари в предобедните часове, а през пролетта – в ранните следобедни часове.

Височинно разпределение на прелитащите реещи птици

Степният блатар по време на миграция е наблюдаван да прелита в много широк височинен диапазон 1 м до 1200 м. Както по време на есенната, така и по време на пролетната миграция повечето птици са регистрирани да прелитат на височина до 200 м, дори под 100 м. През пролетта само единични птици са регистрирани да летят на височина над 200 м.

Миграционни потоци

Основното направление на прелитащите степни блатари през България по време на есенна миграция е север – юг, а през пролетта – юг – север.

Използване на района за стационаране и нощуване от реещи птици

Не са наблюдавани нощуващи птици в районите около наблюдателните точки.